

টি.জি.-ফেম চিৰিজ

(নিৰ্দিষ্ট লক্ষ্য ভিত্তিক আৰ্থিক স্বাক্ষৰতা বাৰ্তা)

বিত্তীয় স্বাক্ষৰতা

উন্নতিৰ বাস্তৱ

স্কুলীয়া ছাত্ৰ ছাত্ৰীৰ
কাৰণে

বিত্তীয় স্বাক্ষৰতা

বিত্তীয় অন্তৰ্ভুক্তি আৰু বিকাশ বিভাগ, ভাৰতীয় ৰিজাৰ্ভ বেংক

বাৰ্তা ১

প্ৰয়োজন বনাম অভাব-অনাটন

বাৰ্তা ২

বেংকিঙৰ পৰিচয়

বাৰ্তা ৩

বিনিয়োগ, বীমা আৰু পেঞ্চনৰ মূলসূত্ৰ

বাৰ্তা ৪

শিক্ষা ঋণ

বাৰ্তা ৫

আৰ্থিক ক্ষেত্ৰৰ অধিনিয়ম

বাৰ্তা -১ প্ৰয়োজন বনাম অভাব

তলত দিয়া ছবিখন চাওক

প্ৰয়োজন

অভাব

প্ৰয়োজন

অভাব

ধনৰ উপযুক্ত ব্যৱহাৰৰ বাবে প্ৰথম পদক্ষেপ হৈছে — প্ৰয়োজন আৰু অভাবৰ মাজত পাৰ্থক্যটো বিচাৰি উলিওৱা। যেনেকৈ আমি ওপৰৰ ছবিৰ পৰা দেখো যে প্ৰয়োজনটো থাকিবই কিন্তু অভাব থকাটোৱে বেছি ভাল। অভাবটো স্থগিত ৰাখিব পাৰি আৰু পিছত আহৰণ কৰিব পাৰি। যেতিয়া আমি অভাবটো চিনাক্ত কৰিব পাৰিম আৰু অভাব স্থগিত ৰখাৰ অভ্যাস গঢ়িব পাৰিম তেতিয়া আমি আমাৰ বেছিভাগ আৰ্থিক বিষয়ত লক্ষ্যত উপনীত হ'বলৈ সক্ষম হ'ম।

বাজেটকৰণ : বাজেটকৰণ আয় আৰু ব্যয়ৰ ভাৰসাম্য ৰক্ষাৰ কলা, যাতে আয়তকৈ ব্যয় সদায় কম হয়। যদি কিবা অতিৰিক্ত ধন থাকি যায়, সেয়া ভৱিষ্যতৰ প্ৰয়োজনৰ বাবে বিনিয়োগ কৰিব পাৰে।

আয় বনাম ব্যয়
ধাৰ

বাৰ্তা -২- বেংকিঙৰ পৰিচয়

<p>বেংক (বিত্তীয় অনুষ্ঠান যিয়ে জমা গ্ৰহণ কৰে আৰু ধাৰ দিয়ে)</p>	<p>সঞ্চয় আৰু চালু খাতা</p> <p>চেক বুক, ফাণ্ড ট্ৰেছফাৰ, ডেবিট কাৰ্ড, এ টি এম সুবিধা প্ৰদান</p>	<p>সঞ্চয় খাতা (Savings Account) :</p> <ul style="list-style-type: none"> * এজনে বা যুটীয়াভাৱে খুলিব পাৰে। * জমা বাৰ্ষিক ওপৰত সামান্য সুত দিয়া হয়। * কিছুমান খাতা চলাই ৰাখিবৰ বাবে ন্যূনতম পৰিমাণৰ ধন জমা ৰখাটো প্ৰয়োজনীয় হ'ব পাৰে। <p>চালু খাতা (Current Account) :</p> <ul style="list-style-type: none"> * ব্যৱসায়িক কাৰণৰ বাবে যেনে ব্যক্তিগত মালিকানাধীন, জুটিয়া ব্যৱসায়, ৰাজহুৱা আৰু ব্যক্তিগত কোম্পানীসমূহ, ন্যাস, ব্যক্তিগত সংস্থা ইত্যাদি। * একাউন্টৰ গৰাকীৰ ধন বেংকত জমা থকাটোকে ইয়াত ধন জমা আৰু উলিওৱাৰ কোনো বাধ্যতামূলক সংখ্যা আৰু পৰিমাণ নাই। * জমা ধনৰ ওপৰত কোনো সুত দিয়া নহয়। <p>নাবালকসকলৰ বাবে সঞ্চয় খাতা :</p> <ul style="list-style-type: none"> * যিকোনো বয়সৰ নাবালক এজনে তেওঁৰ/তাঁহঁৰ স্বাভাৱিক বা আইনসংগতভাৱে নিযুক্ত অভিভাৱকৰ যোগেদি চেভিংচ একাউন্ট খুলিব পাৰে। ১০ বছৰৰ ওপৰ বয়সৰ নাবালকে চেভিংচ বেংক একাউন্ট স্বতন্ত্ৰভাৱে খুলিবলৈ আৰু ব্যৱহাৰ কৰিবলৈ অনুমতি দিয়া হয়, যদি তেওঁলোকে সেয়া বিচাৰে। * নাবালকসকল প্ৰাপ্তবয়স্ক হোৱাৰ পাছত তেওঁলোকে নিজৰ একাউন্টৰ জমা বাৰ্ষিক বিষয়ে নিশ্চিত হ'ব লাগিব। তেতিয়ালৈকে যদি একাউন্টটো তেওঁৰ স্বাভাৱিক/ আইনসংগত অভিভাৱকৰ দ্বাৰা পৰিচালিত হৈ থাকে তেতিয়া নতুনকৈ পৰিচালনাৰ নিৰ্দেশনা আৰু পূৰ্বৰ নাবালকৰ হস্তাক্ষৰৰ নমুনা ল'ব লাগিব যিটো সকলোধৰণৰ পৰিচালনাৰ বাবে বেংকে জমা ৰাখিব।
	<p>জমা</p>	<p>আবৰ্ত্ত জমা (Recurring Deposit) :</p> <ul style="list-style-type: none"> * আবৰ্ত্ত জমা বা ৰেকাৰিং ডিপ'জিটক জনপ্ৰিয়ভাৱে আৰ. ডি. বুলি জনা যায়। * নিৰ্দিষ্ট পৰিমাণৰ ধন প্ৰতিমাহে এক নিৰ্দিষ্ট সময় সীমাৰ বাবে জমা লোৱা হয় আৰু মুঠ জমাৰাশি সুতসহ নিৰ্দিষ্ট সময়ৰ অন্তত একেলগে পৰিশোধ কৰা হয়। ৬ মাহৰ পৰা ১২০ মাহলৈকে এনে জমা কৰিব পাৰি। * যিসকলে সৰহ পৰিমাণৰ ধন জমা কৰিব নোৱাৰে কিন্তু প্ৰতিমাহতে অলপ অলপ সঁচি যাবলৈ সাজু থাকে তেনে লোকৰ বাবে এই আঁচনি সুবিধাজনক। * ধন উলিয়াবলৈ দিয়া নহয়। কিন্তু বেংকে সময় সীমাৰ আগত একাউন্ট বন্ধ কৰিবলৈ অনুমতি দিব পাৰে। কোনো নিৰ্দিষ্ট মাহত ধন জমা কৰিব নোৱাৰিলে সামান্য জৰিমনা ভৰিব লাগিব। <p>ফিক্সড ডিপ'জিট :</p> <ul style="list-style-type: none"> * ৭ দিনৰ পৰা ১০ বছৰলৈকে নিৰ্দিষ্ট সময়ৰ বাবে ধন জমা ৰাখিব পাৰে। * জমা ধনৰ পৰিমাণ আৰু সময়ৰ ওপৰত সুতৰ হাৰ নিৰ্ভৰ কৰে। * সাধাৰণতে সম্পূৰ্ণ সময়ৰ শেষত সুত একেলগে মুঠ কৰি দিয়া হয় যদিও নিৰ্দিষ্ট সময়ৰ মূৰে মূৰে সুত লোৱাৰো ব্যৱস্থা আছে। * প্ৰয়োজন সাপেক্ষে জমাকাৰীয়ে কাৰ্যকাল শেষ নহওঁতেও জমাধন উলিয়াব পাৰে যদিহে জমাকাৰীয়ে মতামত দিছে।
	<p>ঋণ</p>	<p>ব্যক্তিগত ঋণ (Personnel loan) :</p> <p>এই ঋণ যিকোনো উদ্দেশ্যৰ বাবে ল'ব পাৰি। সাধাৰণতে জৰুৰী কাৰণত, যেনে চিকিৎসা, বিবাহৰ খৰছ আদি ব্যয়ৰ বাবে লোৱা হয়। এনে ঋণৰ সুতৰ হাৰ বেছি।</p> <p>যান-বাহন ঋণ (Vehicle loan) :</p> <p>এনে ঋণ যান-বাহন ক্ৰয় কৰিবলৈ লোৱা হয়। এই ঋণত বাহনখন বেংকৰ ওচৰত দায়বদ্ধ থাকে আৰু বেংকত ঋণ সময়মতে পৰিশোধ নকৰিলে বেংকে বাহনখন নিজৰ জিম্মালৈ নিব পাৰে।</p> <p>গৃহ ঋণ (Home loan) :</p> <p>প্ৰত্যেকজন ব্যক্তিয়ে নিজাকৈ এটা ঘৰ সজাৰ সাপেক্ষে, কিন্তু এটা ঘৰ কিনিবলৈ বৃহৎ পৰিমাণৰ ধনৰ প্ৰয়োজন হয়, যিটো বহুতো লোকে ব্যয় কৰিব নোৱাৰে। সেই অভাৱ পূৰণৰ বাবে বেংকে গৃহঋণৰ যোগান ধৰে।</p> <p>শিক্ষা ঋণ (Education loan) :</p> <p>যিসকলে ছাত্ৰই উচ্চ শিক্ষা গ্ৰহণ কৰিব বিচাৰে তেওঁলোকক বেংকে শিক্ষাঋণ প্ৰদান কৰে। যেতিয়া ছাত্ৰজনে/ ছাত্ৰীজনীয়ে শিক্ষা সম্পূৰ্ণ কৰিব আৰু ধন ঘটিবলৈ আৰম্ভ কৰিব তেতিয়া সেই ঋণ পৰিশোধ কৰিব লাগিব।</p> <p>কৃষি ঋণ (Agricultural loan) :</p> <p>কৃষকসকলৰ প্ৰয়োজন পূৰণৰ বাবে বেংকে বিভিন্নধৰণৰ ঋণ আগ বঢ়ায়। কৃষকসকলে বীজ কিনিবৰ বাবে, ট্ৰেক্টৰ আৰু অন্যান্য যন্ত্ৰপাতি কিনিবৰ বাবে এই ঋণ দিয়া হয়।</p>

বাৰ্তা -৩ বিনিয়োগ, বীমা আৰু পেন্সনৰ মূলসূত্ৰ

বিনিয়োগ এজেন্সী গছ ৰোৱাৰ নিচিনা। যদি নিয়মীয়াকৈ চোৱাচিতা কৰা হয় আৰু বাঢ়িবৰ বাবে উপযুক্ত সময় দিলে তাৰপৰা ভাল লাভ পোৱা যায়।

পৰস্পৰাগতভাৱে বিনিয়োগকাৰীসকলে সোণ, মাটি আৰু বিয়েল ষ্টেট (আৱাসন)ত বিনিয়োগ কৰে। শেহতীয়াকৈ বহু সংখ্যক বিনিয়োগকাৰীয়ে বিত্তীয় সম্পদ যেনে ষ্টক বা মিউচুৱেল ফাণ্ড আদিক পচণ্ড কৰাটো বৃদ্ধি হৈছে।

ষ্টক আৰু মিউচুৱেল ফাণ্ড

শ্বেয়াৰ/ষ্টক এটা কোম্পানীৰ মালিকীস্বত্বৰ প্ৰতিফলন। বিনিয়োগকাৰীসকলৰ শ্বেয়াৰৰ (অংশ) লগতে অংশীদাৰসকলৰ অধিকাৰৰ বাবে বিনিয়োগকাৰীয়ে বাৰ্ষিক সাধাৰণ সভাত অংশ গ্ৰহণ কৰিব পাৰে আৰু তাত ভোটদানো কৰিব পাৰে। এই প্ৰডাক্টটোৱে কৰা আয় কোম্পানীটোৱে কাৰ্যকৰী কৰা সময়ত অৰ্জন কৰা লাভৰ ওপৰত নিৰ্ভৰ কৰে। ইয়াৰ পৰা ঘূৰাই পোৱা লাভৰ হাৰ কোম্পানীটোৰ লাভাংশৰ ওপৰত নিৰ্ভৰ কৰি উঠা-নমা কৰি থাকে। এই প্ৰডাক্টটোৱে কেইবাধৰণেৰে সুবিধা আগ বঢ়ায় কিন্তু বিনিয়োগকাৰীসকলে কোম্পানীটোৰ ব্যৱসায় সম্পৰ্কে বিনিয়োগ কৰাৰ আগতে জানি ল'ব লাগে। বিনিয়োগকাৰীয়ে এই প্ৰডাক্টবোৰত বিনিয়োগৰ বাবে পচন্দ কৰাৰ বাবে তেওঁলোক দীৰ্ঘ অবধিৰ বাবে বিনিয়োগকাৰী হ'ব লাগিব।

বিনিয়োগ ব্যৱস্থাটো হৈছে- কোনো সম্পত্তি বা সম্পদ গোটৰ ওচৰত সম্পদৰ আৱণ্টন যাতে ভৱিষ্যতে তাৰ পৰা আয় হয় বা তাৰ ওপৰত মূল্য আৰোপিত হয়, উদাহৰণ স্বৰূপে মানুহে মাটি, ব্যৱসায় প্রতিষ্ঠান আদিত বিনিয়োগ কৰে। বৃহৎ সংখ্যক লোকে ষ্টক মাৰ্কেটত মিউচুৱেল ফাণ্ডৰ যোগেদি বা প্ৰত্যক্ষভাৱে ষ্বেয়াৰত বিনিয়োগ কৰে।

মিউচুৱেল ফাণ্ড এনে এটা ব্যৱস্থা য'ত বিনিয়োগকাৰীক ইউনিট দি এটা সম্পদ থলী কৰা হয় আৰু ধন অফাৰ পত্ৰত দিয়া ধৰণে চিকিউৰিটিত বিনিয়োগ কৰা হয়। এই চিকিউৰিটিসমূহ বহুতো উদ্যোগ বা খণ্ডত ভাগ ভাগকৈ বিনিয়োগ কৰা হয় যাৰ ফলত ৰিঙ্ক কমি যায়। বেলেগ বেলেগ খণ্ডত বিনিয়োগ কৰাৰ ফলত ৰিঙ্ক কমি যায় কাৰণ সকলোবোৰ ষ্টক একে সময়তে একে দিশে, একে অনুপাতে গতি নকৰে। বিনিয়োগকাৰীসকলক তেওঁলোকে কৰা জমা অনুপাতে ইউনিট দিয়া হয়। মিউচুৱেল ফাণ্ডৰ বিনিয়োগকাৰীসকলক ইউনিট হ'ল্ডাৰ বোলা হয়।

মিউচুৱেল ফাণ্ডসমূহ সাধাৰণতে বেলেগ বেলেগ বিনিয়োগ ব্যৱস্থা সহ বহুতো যোজনাৰে সমৃদ্ধ কৰি প্ৰকাশ কৰা হয়, যিবিলাক সময়ে সময়ে মুকলি কৰি থকা হয়। এটা মিউচুৱেল ফাণ্ডে জনসাধাৰণৰ পৰা ধন সংগ্ৰহৰ পূৰ্বে চিকিউৰিটি এণ্ড এক্স্চেঞ্জ ব'ৰ্ড অৱ ইণ্ডিয়া (SEBI)ৰ ওচৰত পঞ্জীয়ন কৰিব লাগে, যিটোৱে চিকিউৰিটি মাৰ্কেটখন পৰিচালনা কৰে।

বৃদ্ধি / ইকুইটি অৰিয়েণ্টেড স্কীম

গ্ৰ'থ ফাণ্ডবিলাকৰ লক্ষ্য হৈছে মূলধন মধ্যমৰ পৰা দীৰ্ঘ অবধিৰ ভিতৰত বৃদ্ধি কৰা। তেনে আঁচনিসমূহে সাধাৰণতে তেওঁলোকৰ বেছিভাগ মূলধন ইকুইটিত বিনিয়োগ কৰে। তেনে ফাণ্ডবিলাক তুলনামূলকভাৱে বেছি বিপদযুক্ত।

আয়/স্বাৰ্গ ভিত্তিক আঁচনি :

আয় পুঁজিবিলাকৰ লক্ষ্য হৈছে বিনিয়োগকাৰীক নিয়মীয়া আৰু সুস্থিৰ আয় প্ৰদান কৰা। এনে আঁচনিবিলাকে সাধাৰণতে নিৰ্দিষ্ট আয় থকা চিকিউৰিটি যেনে ব'ণ্ড, কৰ্পৰেট ডিবেণ্ডাৰ, চৰকাৰী চিকিউৰিটি আৰু মনি মাৰ্কেটত বিনিয়োগ কৰে। এনে পুঁজিবিলাক ইকুইটি স্কিমতকৈ কম বিপদ থকা।

৫০০০ ৰো অধিক কোম্পানীৰ ষ্টক বিনিয়োগৰ বাবে উপলব্ধ হয় ভাৰতৰ দুটা প্ৰধান ষ্টক এক্স্চেঞ্জত যেনে—নেশ্যনেল ষ্টক এক্স্চেঞ্জ আৰু বোম্বাই ষ্টক এক্স্চেঞ্জ। ষ্টকসমূহ চিকিউৰিটি এণ্ড এক্স্চেঞ্জ ব'ৰ্ড অৱ ইণ্ডিয়াৰ অধীনত পঞ্জীকৰণ কৰা দালালৰ যোগেদি কিনিব পাৰি।

বীমাৰ পৰিচয়

বীমা এনে এটা ব্যৱস্থা যাৰ সহায়ত, যেতিয়া কোনো ঘটনা সংঘটিত হয় যেনে- দুৰ্যোগ, বেমাৰ-আজাৰ, দুৰ্ঘটনা, মৃত্যু বা বৃদ্ধ বয়সৰ বাবে কোনো লোকৰ জীৱন নিৰ্বাহৰ বাবে আয় কৰাৰ ক্ষমতা ক্ষতিগ্ৰস্ত হয় তেতিয়া তেওঁৰ আয়ৰ ধাৰাবাহিকতাৰ পৰিকল্পনা কৰিব পাৰে।

সমগ্ৰ বিশ্বতে বীমা ব্যৱসায়ক দুটা ভাগত বিভক্ত কৰা হৈছে — জীৱন বীমা আৰু সাধাৰণ বীমা। জীৱন বীমা পলিচি সমূহক লাভদায়ক পলিচি বোলা হয় যাৰ সহায়ত এটা পৰিয়াল ভৱিষ্যত দিনত উপাৰ্জনকাৰীজনৰ মৃত্যুৰ নিচিনা অনাকাঙ্ক্ষিত ঘটনা সংঘটিত হ'লে পৰিয়ালটোক আৰ্থিক নিৰাপত্তা দিয়া হয়।

বহু ধৰণৰ জীৱন বীমা পলিচি আছে, যিবিলিকে সঞ্চয় কৰাত সহায় কৰে, জীৱন বীমাক এটা দীৰ্ঘকালীন বিনিয়োগ বুলি কব পাৰি। সেয়ে, ই এক সঞ্চয় আৰু বিনিয়োগ ব্যৱস্থা, যাৰ সহায়ত জীৱনৰ বিভিন্ন অৱস্থাত প্ৰয়োজন সমূহ পূৰণ কৰিব পাৰে। সাধাৰণ বীমা উদ্যোগে সমাজলৈ বহুতো সুবিধা আগবঢ়ায়—ব্যক্তি, পৰিয়াল, ব্যৱসায়ী আৰু উদ্যোগসমূহৰ ভৱিষ্যত দিনত তেওঁলোকৰ সম্পত্তি, ব্যৱসায় আদিত হোৱা কোনো দুৰ্ঘটনা, লোকচান আদিৰ বাবে সুৰক্ষা আগবঢ়ায়।

পেন্সনৰ পৰিচয়

এইটো জনা দৰকাৰী যে কিমান ধন এজন ব্যক্তিক অৱসৰৰ পাছত প্ৰয়োজন হ'ব, যিহেতু এইটো প্ৰতিজন ব্যক্তিৰ ক্ষেত্ৰত বেলেগ বেলেগ হ'ব। জীৱনৰ প্ৰত্যাশা, মুদ্রাস্ফীতি আৰু অৱসৰৰ বয়স আদি প্ৰধান কাৰকসমূহক অৱসৰকালীন প্ৰয়োজনীয়তা হিচাপ কৰোঁতে গুৰুত্ব দিব লাগে।

মুদ্রাস্ফীতিৰ বাবে প্ৰয়োজনীয় সামগ্ৰী আৰু সেৱা সমূহৰ বাবে খৰচ বৃদ্ধি হয়। ইয়াৰদ্বাৰা কোনো এজনৰ অৱসৰকালীন প্ৰয়োজনসমূহ দুই ধৰণে ক্ষতিগ্ৰস্ত হয়। প্ৰথমে দ্ৰব্যমূল্য বৃদ্ধিৰ বাবে একে পৰিমাণৰ বস্তু ক্ৰয় কৰিবৰ বাবে অধিক ধন ব্যয় কৰিব লগা হয়। দ্বিতীয়তে, মুদ্রাস্ফীতিৰ বাবে অৱসৰকালীন সঞ্চয়ে ইয়াৰ মূল্য হেৰুৱায়। যেতিয়া এটা অৱসৰকালীন পুঁজি জমা কৰা হয় তেতিয়া এই দুটা কাৰকৰ প্ৰতি লক্ষ্য কৰিব লাগে।

নশ্যনেল পেন্সন চিষ্টেম (NPS)

নেশ্যনেল পেন্সন চিষ্টেম হ'ল ভাৰত চৰকাৰৰ এটা পেন্সন যোজনা যিটোৰ সহায়ত বৃদ্ধ বয়সত নিয়মীয়া উপাৰ্জনৰ উৎস নথকা লোকসকলক আৰ্থিক নিৰাপত্তা আৰু সুস্থিৰতা প্ৰদান কৰা। এই যোজনা ১৮ বছৰৰ পৰা ৬০ বছৰৰ সকলো নাগৰিকৰ বাবে স্বেচ্ছামূলকভাৱে মুকলি থাকে। NPS ৰ যোগেদি কাম কৰি থকা অৱস্থাত ক্ৰয়গতভাৱে সঞ্চয় আৰু বিনিয়োগ একেলগে হয়। এই আঁচনিৰ সদস্যতা ল'বৰ বাবে বাৰ্ষিক নিম্নতম ৫০০ টকা দিব লাগে। যেতিয়া কোনো এজনে ৬০ বছৰত স্বাভাৱিকভাৱে অৱসৰ লয় তেওঁ জমা ধনৰ এক অংশ লাভ কৰে আৰু বাকী অংশ মাহেকীয়া কিস্তি হিচাপে উলিয়াবপাৰে। NPS ত এক নিৰ্দিষ্ট পৰিমাণলৈকে কৰা সঞ্চয়ত কৰ বেহাইৰ ব্যৱস্থা আছে।

বাৰ্তা -৪ শিক্ষা ঋণ

শিক্ষা ঋণৰ জনপ্ৰিয়তা প্ৰতি বছৰে বৃদ্ধি পাই আহিছে। বহুসংখ্যক ছাত্ৰ-ছাত্ৰীয়ে উচ্চ শিক্ষা গ্ৰহণৰ বাবে শিক্ষা ঋণৰ বিভিন্ন ইচ্ছাধীনতাৰ অনুসন্ধান কৰিছে। শিক্ষা ঋণৰ বাঢ়ি অহা চাহিদালৈ লক্ষ্য ৰাখি এটা নতুন প'ৰ্টেল মুকলি কৰা হৈছে যাৰ যোগেদি কেৱল ঋণ সম্পৰ্কীয় তথ্য লাভেই নহয়, বিভিন্ন বেংকৰ যোগে ঋণ লাভৰ বাবে ইয়াৰ দ্বাৰাই আবেদন কৰিব পৰা একক খিড়িকীৰ ব্যৱস্থা আছে।

প্ৰথম পদক্ষেপ

পঞ্জীয়ন

দ্বিতীয় পদক্ষেপ

এখন প্ৰ-পত্ৰ পূৰণ

তৃতীয় পদক্ষেপ

বহুতো বেংকলৈ আবেদন কৰা

বিদ্যালক্ষ্মী (<http://www.vidyalakshmi.co.in>) এটা ৱেববেচ প'ৰ্টেল যাক শিক্ষা ঋণ পাবলৈ বিচৰা ছাত্ৰসকলৰ বাবে মুকলি কৰা হৈছে। এইটো এটা এখন খিড়িকীযুক্ত (Single window) ইলেকট্ৰনিক মঞ্চ যাৰ যোগেদি বিভিন্ন বেংকৰ শিক্ষা ঋণ সম্পৰ্কীয় সকলো তথ্য লাভ কৰিব পাৰি। প'ৰ্টেলত থকা উমৈহতীয়া প্ৰ-পত্ৰৰ জৰিয়তে শিক্ষাৰ্থীয়ে বিভিন্ন বেংকলৈ আবেদন কৰিব পাৰে। ছাত্ৰ-ছাত্ৰী সকলে ইয়াত আবেদন কৰিব পাৰে, চাব পাৰে আৰু তেওঁলোকৰ শিক্ষা ঋণৰ আবেদন পত্ৰখন কি অৱস্থাত আছে সেয়া যিকোনো সময়তে যিকোনো স্থানৰ পৰা এই প'ৰ্টেলৰ যোগেদি চাব পাৰে।

এক লাখতকৈ অধিক ছাত্ৰই এই প'ৰ্টেলৰ যোগেদি এতিয়ালৈকে লাভান্বিত হৈছে আৰু ৪০ টাৰো অধিক বেংকে ছাত্ৰসকলক শিক্ষা ঋণ দিবলৈ ইয়াত নাম পঞ্জীয়ন কৰিছে।

শিক্ষাঋণ সম্পৰ্কীয় গুৰুত্বপূৰ্ণ টোকা :

- * IBA ৰ মডেল এডুকেচন লোন স্কিম ২০১৫ অনুসৰি ভাৰতত উচ্চ শিক্ষা লাভৰ বাবে সৰ্বোচ্চ শিক্ষা ঋণ ১০ লাখ টকা আৰু বিদেশত অধ্যয়নৰ বাবে সৰ্বোচ্চ ঋণ ২০ লাখ টকা।
- * ৪ লাখ টকালৈকে শিক্ষা ঋণৰ বাবে কোনো ধৰণৰ ম'ৰ্চগেজ/ চিকিউৰিটিৰ প্ৰয়োজন নাই।
- * সকলো শ্ৰেণীৰ ঋণৰ ধন সমান মাহেকীয়া কিস্তিত ১৫ বছৰৰ ভিতৰত পৰিশোধ কৰিব লাগিব।
- * শিক্ষা সম্পূৰ্ণ হোৱাৰ পাছত, এবছৰলৈ স্থগিত ৰাখি, তাৰ পাছৰ পৰা ঋণ পৰিশোধ কৰিব লাগিব।

বাৰ্তা -৫ আৰ্থিক ক্ষেত্ৰৰ ৰেঙলেটৰ

ভাৰতীয় ৰিজাৰ্ভ বেংক (RBI)

ভাৰতীয় ৰিজাৰ্ভ বেংক দেশৰ সৰ্বোচ্চ আৰ্থিক কৰ্তৃত্ব আৰু কেন্দ্ৰীয় বেংক। ১৯৩৫ চনৰ ১ এপ্ৰিলত ভাৰতীয় ৰিজাৰ্ভ বেংক আইন, ১৯৩৪ অনুসৰি ইয়াক স্থাপন কৰা হয়। ৰিজাৰ্ভ বেংকৰ সাধাৰণ নিৰ্দেশনা আৰু তহাৰধানৰ দায়িত্ব গভৰ্ণৰৰ নেতৃত্বত চেণ্ট্ৰেল ব'ৰ্ড অৱ ডাইৰেক্টৰছৰ ওপৰত ন্যস্ত থাকে। কেন্দ্ৰীয় ব'ৰ্ডখনক সহায়ৰ বাবে চাৰিখন স্থানীয় ব'ৰ্ড দিল্লী, কলকাতা, চেম্বাই আৰু মুম্বাইত আছে।

ভাৰতীয় ৰিজাৰ্ভ বেংকৰ ভূমিকা

নোট জাৰীকৰণ : ভাৰত চৰকাৰৰ লগতে ভাৰতীয় ৰিজাৰ্ভ বেংকে দেশীয় নোটৰ ডিজাইন, উৎপাদন আৰু সকলো ধৰণৰ পৰিচালনা দায়িত্ব বহন কৰে, যাতে পৰ্যাপ্ত পৰিমাণৰ পৰিষ্কাৰ আৰু আচল নোটৰ যোগান ধৰিব পাৰে।

চৰকাৰৰ বেংকাৰ : ভাৰতীয় ৰিজাৰ্ভ বেংক কেন্দ্ৰীয় চৰকাৰৰ বেংকাৰ আৰু ইয়াৰ লগত চুক্তিবদ্ধ হোৱা ৰাজ্য চৰকাৰবোৰৰো ই বেংকাৰ হিচাপে কাম কৰে।

বেংকৰ বেংকাৰ : বেংক বিলাকৰ বেংকাৰ হিচাপে ভাৰতীয় ৰিজাৰ্ভ বেংকে বেংকসমূহৰ মাজত কাৰবাৰ চলোৱাৰ নিয়মৰ ওপৰত গুৰুত্ব দি বেংকৰ এটা উপযুক্ত ধন সলনি (ফান্ড ট্ৰেন্সফাৰ)ৰ ব্যৱস্থা প্ৰদান কৰে, পাৰ্লামেন্টৰ বিধান মতে বেংকসমূহৰ একাউন্ট ৰখা আৰু শেষ ধাৰ দিওঁতা হিচাপে কাম কৰে।

আৰ্থিক নীতিৰ কৰ্তৃত্ব : গ্ৰহণীয় বিকাশৰ বাবে সুস্থিৰ মূল্যাংক প্ৰয়োজনীয় পূৰ্ব চৰ্ত। আৰ্থিক নীতিৰ প্ৰধান লক্ষ্য হৈছে বিকাশৰ কথা মনত ৰাখি দ্ৰব্যমূল্য সুস্থিৰ ৰখা।

বিকাশমূলক কাম : ভাৰতীয় ৰিজাৰ্ভ বেংকৰ উদ্দেশ্য হৈছে উৎপাদন খণ্ডত পৰ্যাপ্ত ঋণ যোগান ধৰা, দেশৰ আৰ্থিক পৰিকাঠামো নিৰ্মাণৰ বাবে প্ৰতিষ্ঠান গঢ়ি তোলা, বহনক্ষম আৰ্থিক সেৱাৰ সম্প্ৰসাৰণ আৰু আৰ্থিক শিক্ষাৰ বিকাশত সহায় কৰা।

বেংকসমূহৰ ৰেঙলেটৰ আৰু পৰিদৰ্শক : বেংকিং ব্যৱস্থাৰ ৰেঙলেটৰ আৰু পৰিদৰ্শক হিচাপে ৰিজাৰ্ভ বেংকে জমাকৰ্তা সকলৰ স্বার্থৰ সুৰক্ষা দিয়ে আৰু এনেধৰণৰ ব্যৱস্থা গ্ৰহণ কৰে যাতে বেংকিং ব্যৱস্থাৰ উন্নয়ন আৰু বেংকৰ কাম-কাজসমূহ সুপৰিচালিত হয়, গ্ৰাহকৰ স্বার্থ সুৰক্ষিত থাকে, সৰ্বোপৰি প্ৰতিকাৰ আৰু শুধৰণী ব্যৱস্থাৰ যোগেদি বিত্তীয় সুস্থিৰতা বজাই ৰাখে।

পেমেন্ট আৰু চেটেলেমেন্ট ব্যৱস্থাৰ ৰেঙলেটৰ: ভাৰতীয় ৰিজাৰ্ভ বেংকে উন্নয়ন আৰু কাৰ্য্য ব্যৱস্থাৰ জৰিয়তে দেশত নিৰ্বিৰোধ, সবল, সুগম, নিৰাপদ, দক্ষ আৰু নীতিসন্মত পেমেন্ট ব্যৱস্থাত গুৰুত্ব দিয়ে।

বিত্তীয় সুস্থিৰতা বজাই ৰখা : ভাৰতীয় ৰিজাৰ্ভ বেংকে অৰ্থনৈতিক ব্যৱস্থাৰ নিৰবিচ্ছিন্ন পৰ্যবেক্ষণৰ দ্বাৰা বিত্তীয় সুস্থিৰতা ৰক্ষা কৰে।

অন্যান্য আৰ্থিক ৰেগুলেটৰচ

ছেবি (SEBI) (চিকিউৰিটি এণ্ড এক্স্চেঞ্জ ব'ৰ্ড অৱ ইণ্ডিয়া) : ভাৰতীয় নিৰাপত্তা আৰু বিনিময় ব'ৰ্ড (SEBI) প্ৰশাসনীয় নিকায় (সংস্থা) হিচাপে ১৯৮৮ চনত প্ৰতিষ্ঠা কৰা হৈছিল। ১৯৯২ চনৰ ১২ এপ্ৰিলত এই সংস্থা SEBI Act, 1992 অনুসৰি স্বায়িত্বশাসিত সংস্থা। মূলধনী বজাৰত বিনিয়োগকাৰী সকলক নিৰাপত্তা দিয়াক প্ৰধান উদ্দেশ্য হিচাপে লৈ SEBI গঠন হৈছিল। ই লগতে মূলধনী বজাৰৰ বিকাশ আৰু নিয়ন্ত্ৰণ কৰাৰ বাবে কৰ্তৃত্বপ্ৰাপ্ত। SEBI ৰ মুখ্য কাৰ্যালয় মুম্বাইত অৱস্থিত।

IRDAI (ইন্সুৰেন্স ৰেগুলেটৰী এণ্ড ডেভেলপমেণ্ট অথৰিটি অৱ ইণ্ডিয়া) ভাৰতীয় বীমা নিয়ন্ত্ৰণ আৰু উন্নয়ন প্ৰাধিকৰণ (IRDAI) এক বিধিবদ্ধ সংস্থা — যিটো ভাৰতবৰ্ষৰ বীমা ক্ষেত্ৰত নিয়ন্ত্ৰণ আৰু বিকাশৰ বাবে নিয়োজিত। IRDAI আইন, ১৯৯৯ অনুসৰি ইয়াৰ প্ৰতিষ্ঠা হৈছিল। ইয়াৰ মুখ্য কাৰ্যালয় হায়দৰাবাদত অৱস্থিত।

অন্যান্য
আৰ্থিক ৰেগুলেটৰ
ভাৰতবৰ্ষৰ আৰ্থিক
ব্যৱস্থা স্বতন্ত্ৰ ৰেগুলেটৰৰ
দ্বাৰা—বীমা, মূলধনী বজাৰ আৰু
পেঞ্চন পুঁজিক নিয়ন্ত্ৰিত কৰা হয়।

PFRDA (পেন্সন ফাণ্ড ৰেগুলেটৰী এণ্ড ডেভেলপমেণ্ট অথৰিটি) পেঞ্চন পুঁজি নিয়ন্ত্ৰণ আৰু বিকাশ প্ৰাধিকৰণ (PFRDA) ২০০৩ চনৰ ২৩ আগষ্টত ভাৰত চৰকাৰে প্ৰতিষ্ঠা কৰে। চৰকাৰে ১০ অক্টোবৰ, ২০০৩ ত এক প্ৰশাসনীয় আদেশযোগে PFRDA ক পেঞ্চন ফাণ্ডৰ ৰেগুলেটৰ হিচাপে মেন্ডেট দিয়ে। এই সংস্থা ভাৰতৰ পেঞ্চন ক্ষেত্ৰৰ উন্নয়ন আৰু নিয়ন্ত্ৰণৰ বাবে কৰ্তৃত্বপ্ৰাপ্ত। এই সংস্থা PFRDA আইন, ২০১৩ অনুসৰি বিধিবদ্ধ হয়। ইয়াৰ মুখ্য কাৰ্যালয় নতুন দিল্লীত অৱস্থিত।

নিৰ্দিষ্ট লক্ষ্য ভিত্তিক আৰ্থিক সাক্ষৰতা-সৰঞ্জাম

বিত্তীয় অন্তৰ্ভুক্তিৰ মধ্যকালীন পথৰ বাবে শ্ৰীদীপক মহাস্তীৰ অধ্যক্ষতাত গঠিত সমিতিৰ এটা অনুমোদন হৈছে ভাৰতীয় বিজাৰ্ভ বেংকৰ “সকলোকৰ বাবে একে ধৰণৰ” বিত্তীয় শিক্ষা কম ফলপ্ৰসূ হ’ব কাৰণ বিভিন্ন টাৰ্গেট দলৰ ভিন্ন বিত্তীয় শিক্ষাৰ দৰকাৰ হ’ব পাৰ। ফলস্বৰূপে বিভিন্ন টাৰ্গেট দলৰ দৰকাৰমতে বিষয়বস্তু কৰিব লাগে।

ভাৰতীয় বিজাৰ্ভ বেংকৰ বিত্তীয় অন্তৰ্ভুক্তি আৰু বিকাশ বিভাগে অনুকূলিত বিত্তীয় সাক্ষৰতাৰ বাবে বেলেগ বেলেগ টাৰ্গেট গ্ৰুপৰ বাবে যেনে - কৃষক, ক্ষুদ্ৰ উদ্যোগী, স্কুলীয়া ছাত্ৰ-ছাত্ৰী, আত্ম সহায়ক গোট আৰু জ্যেষ্ঠ নাগৰিকৰ বাবে বেলেগ পাঠ্যক্ৰম যুগুত কৰিছে। এই কিতাপ পাছখন অনুকূলিত আৰ্থিক সাক্ষৰতাৰ লানিৰ এখন।

সতৰ্কীকৰণঃ

এই কিতাপখন পঢ়ণ আৰু শিক্ষণ সামগ্ৰী হিচাপে আগ বঢ়োৱা হৈছে যাতে পাঠকসকলক বিত্তীয় সাক্ষৰ কৰিব পাৰি। ইয়াৰ দ্বাৰা পাঠকসকলক কোনো বিশেষ বিত্তীয় প্ৰডাক্ট বা সেৱাৰ প্ৰতি উৎসাহিত কৰাৰ চেষ্টা কৰা হোৱা নাই।

গ্ৰন্থকাৰৰ স্বত্ব

প্ৰথম সংস্কৰণ, এপ্ৰিল, ২০১৮

উৎসৰ জ্ঞাতসাৰে পুনৰ মুদ্ৰণ কৰিব পাৰিব।

লেখক আৰু প্ৰকাশকঃ

বিত্তীয় অন্তৰ্ভুক্তি আৰু বিকাশ বিভাগ

ভাৰতীয় বিজাৰ্ভ বেংক

১০ ম মহলা, কেন্দ্ৰীয় কাৰ্যালয় বিল্ডিং

শ্বহীদ ভগত সিং মাৰ্গ

ফ’ৰ্ট, মুম্বাই।

কৃতজ্ঞতাঃ

ডিজাইনঃ কৌশিক ৰামচন্দ্ৰণ

বিস্তারিত অশুভুক্তি আৰু বিকাশ বিভাগ,
ভাৰতীয় ষিজাৰ্ভ বেংক
১০ ম ফ্ল'ৰ, কেন্দ্ৰীয় কাৰ্যালয়,
মুম্বাই-৪০০ ০০১, ভাৰত